

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“Πτωχευτικός Κώδικας”
(Σχέδιο Νόμου)

Αθήνα, 21η Ιουνίου 2007

Διαδικασία

Στις 25.05.2007, το Υπουργείο Δικαιοσύνης απέστειλε προς γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) το Σχέδιο του «Πτωχευτικού Κώδικα».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους κ.κ. **Χαράλαμπο Κεφάλα, Γεώργιο Τσατήρη, Ηλία Ηλιόπουλο, Αναστάσιο Αποστολόπουλο, Νικόλαο Λιόλιο και Γεώργιο Μπούρα.**

Ως Πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. **Ν. Λιόλιος**. Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας μετείχαν ως εμπειρογνώμονες οι κ.κ. **Α. Βάγιας και Φ. Κοτσώνης**. Από πλευράς Ο.Κ.Ε. μετείχαν οι επιστημονικοί συνεργάτες **Δρ. Όλγα Αγγελόπουλου και Δρ. Αθανάσιος Παπαιωάννου,**

ο οποίος είχε και τον επιστημονικό συντονισμό της Επιτροπής. Ερευνητική στήριξη παρέιχε από πλευράς Ο.Κ.Ε. η Υπεύθυνη Αρχείου-Βιβλιοθήκης κα **Βαρβάρα Γεωργοπούλου.**

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίαση της 18/6/2007.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητές ήταν οι κ.κ. **Γ. Τσατήρης και Γ. Μπούρας,** αφού ολοκλήρωσε την συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της 21^{ης} Ιουνίου 2007, διατύπωσε την υπ' αριθ. **180** Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Το Σχέδιο Νόμου (Σχ/Ν) του «**Πτωχευτικού Κώδικα**» του Υπουργείου Δικαιοσύνης περιλαμβάνει δεκατρία κεφάλαια.

Το **Κεφάλαιο 1** «Η κήρυξη της πτώχευσης» καλύπτει τα άρθρα 1 έως 14 και περιλαμβάνει:

I. «Γενική διάταξη» (**άρθρο 1**): περιγράφει το σκοπό της πτώχευσης.

II. «Προϋποθέσεις και διαδικασία κήρυξης» (**άρθρα 2-9**): αναφέρεται στις υποκειμενικές και αντικειμενικές προϋποθέσεις πτώχευσης, ορίζει το αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση αυτών των περιπτώσεων (πολυμελές πρωτοδικείο), περιγράφει τη διαδικασία υποβολής αίτησης πτώχευσης, αναφέρει τους λόγους για τους οποίους το δικαστήριο απορρίπτει την αίτηση και προσδιορίζει το περιεχόμενο της δικαστικής απόφασης περί κήρυξης πτώχευσης. Επίσης, αναφέρεται στη δημοσιότητα που πρέπει να λάβει η σχετική απόφαση και τις αναγκαίες καταχωρήσεις στο υποθηκοφυλακείο και τα μητρώα πλοίων ή αεροσκαφών.

III. «Εξασφαλιστικά μέτρα» (**άρθρα 10-11**): αναφέρεται στα διατασσόμενα από τον πρόεδρο του αρμόδιου δικαστηρίου προληπτικά μέτρα και τη σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας.

IV. «Αντίκλητοι-έξοδα-προθεσμίες» (**άρθρα 12-14**): προσδιορίζει το ρόλο του αντικλήτου, καθορίζει ότι τα έξοδα επιβάλλονται σε βάρος της πτωχευτικής περιουσίας και θέτει τον κανόνα της τριήμερης προθεσμίας επίδοσης (αν δεν ορίζεται κάτι διαφορετικό από επί μέρους διάταξη του κώδικα).

Το **Κεφάλαιο 2** «Συνέπειες της πτώχευσης» καλύπτει τα άρθρα 15 έως 51 και προβλέπει:

I. «Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τον οφειλέτη» (**άρθρα 15-20**): συγκεκριμένα καταργεί τις προσωπικές κυρώσεις και στερήσεις που επέφερε η κήρυξη του οφειλέτη φυσικού προσώπου και προσδιορίζει την πτωχευτική περιουσία και το περιεχόμενο της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης (στέρηση της διοίκησης της περιουσίας του από τον οφειλέτη). Επίσης, εισάγεται: α) η δυνατότητα, μετά από αίτημα του οφειλέτη, να ανατεθεί σ' αυτόν η διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας υπό προϋποθέσεις και β) ο κανόνας της απαγόρευσης διάθεσης στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης. Τέλος, διατυπώνεται ρητά η υποχρέωση του οφειλέτη για ενημέρωση του συνδίκου και η συνεργασία με αυτόν.

II. «Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τους πιστωτές» (**άρθρα 21-27**): προσδιορίζει την έννοια του πτωχευτικού πιστωτή και καθορίζει την τύχη των διαφόρων απαιτήσεων κάνοντας ξεχωριστή αναφορά στους ενέγγυους πιστωτές.

III. «Οι αμφοτεροβαρείς συμβάσεις» (**άρθρα 28-36**): δίδει το δικαίωμα στο σύνδικο πτωχεύσεως να εκπληρώσει τις εκκρεμείς συμβάσεις και να απαιτήσει το ίδιο από τον αντισυμβαλλόμενο. Ειδική αναφορά γίνεται στην τύχη των συμβάσεων ιδιαίτερου προσωπικού χαρακτήρα, στις συμβάσεις εργασίας, στη δυνατότητα μεταβίβασης της συμβατικής σχέσης, καθώς και στις συμβάσεις όπου έχει υπάρξει επιφύλαξη κυριότητας.

IV. «Αποχωρισμός και πτωχευτική διεκδίκηση» (**άρθρα 37-40**) αναφέρεται: α) στο

δικαίωμα αποχωρισμού όποιου επικαλείται εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα σε αντικείμενο που δεν ανήκει στον οφειλέτη, β) στην πτωχευτική διεκδίκηση εκείνου που πριν την κήρυξη της πτώχευσης παρέδωσε εμπορεύματα στον οφειλέτη λόγω παρακαταθήκης προς πώληση ή για να πωληθούν για λογαριασμό του.

V. «Πτωχευτική ανάκληση» (**άρθρα 41-51**): καθορίζει την έννοια της «*υποπτης περιόδου*» και αναφέρει τις πράξεις που ανακαλούνται υποχρεωτικά διακρίνοντάς τις από όσες ανακαλούνται δυνητικά. Επίσης, επεκτείνει σε πέντε έτη τη δυνατότητα πτωχευτικής ανάκλησης για πράξεις που έγιναν πέρα από την υποπτη περίοδο και προς βλάβη των πιστωτών. Τέλος, προσδιορίζει τις πράξεις που δεν ανακαλούνται και περιέχει ειδικές διατάξεις για τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές και την πληρωμή χρηματογράφων.

Το **Κεφάλαιο 3** «Τα όργανα της πτώχευσης» καλύπτει τα άρθρα 52 έως 88 και περιλαμβάνει:

- I. «Γενική διάταξη» (**άρθρο 52**): ορίζει τα όργανα της πτώχευσης που είναι:
- II. «Το πτωχευτικό δικαστήριο» (**άρθρα 53-57**)
- III. «Ο εισηγητής» (**άρθρα 58-62**)
- IV. «Ο σύνδικος» (**άρθρα 63-81**)
- V. «Η συνέλευση των πιστωτών» (**άρθρα 82-88**)
- VI. «Η επιτροπή πιστωτών» (**άρθρα 85-88**)

Το **Κεφάλαιο 4** «Εξέλεξη των πιστώσεων» καλύπτει τα άρθρα 89 έως 95 και περιλαμβάνει:

I. «Αναγγελία» (**άρθρα 89-92**): καθορίζονται οι σχετικές διαδικασίες, προθεσμίες και ο τύπος.

II. «Επαλήθευση» (**άρθρα 93-95**): προσδιορίζεται ο τρόπος και οι προθεσμίες / διαδικασίες επαλήθευσης των απαιτήσεων από τον σύνδικο πτωχεύσεως και τον εισηγητή δικαστή. Παράλληλα καθορίζονται τα σχετικά με την αμφισβήτηση απαιτήσεων και την προβολή αντιρρήσεων.

Το **Κεφάλαιο 5** «Ειδικές διατάξεις επί νομικών προσώπων» καλύπτει τα **άρθρα 96 έως 98** και αναφέρεται στην πτώχευση ομόρρυθμης και ετερόρρυθμης εμπορικής εταιρίας, καθώς και την αστική ευθύνη διοικητών κεφαλαιουχικών εταιριών.

Το **Κεφάλαιο 6** «Διαδικασία συνδιαλλαγής» καλύπτει τα **άρθρα 99 έως 106** και εισάγει το θεσμό της διαδικασίας της συνδιαλλαγής ως μέτρο διάσωσης της επιχείρησης σε προπρωχευτικό επίπεδο, αλλά και ως προστάδιο για τη δυνατότητα αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη σε περίπτωση που θα κατέληγε στη διαδικασία της πτώχευσης. Καθορίζει το ρόλο του μεσολαβητή για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών του και περιορίζει τη διάρκεια της συμφωνίας σε μία διετία ενόψει και των συνεπειών που έχει και για τους μη συμβαλλόμενους πιστωτές.

Στο **Κεφάλαιο 7** «Σχέδιο αναδιοργάνωσης» (**άρθρα 107 έως 131**) περιγράφεται η διαδικασία σχεδίου αναδιοργάνωσης τόσο για τη διάσωση και αξιοποίηση της επιχείρησης, όσο και τη διανομή της πτωχευτικής περιουσίας. Κύρια χαρακτηριστικά της διαδικασίας είναι η υποβολή του σχεδίου από τον οφειλέτη ή το σύνδικο, η αποδοχή του σχεδίου από τους πιστωτές μέσω πλειοψηφιών, ο καθορισμός των δικαιωμάτων των πιστωτών ανά ομάδα με βάση την αρχή της ίσης μεταχείρισης, η πολλαπλή δικαστική

παρέμβαση κατά την προεξέταση του σχεδίου, την αποδοχή του, την επικύρωσή του ή την ακύρωσή του, καθώς και τη δυνατότητα προσωρινής απαγόρευσης εκποίησης ή μεταβολής της κατάστασης της πτωχευτικής περιουσίας.

Το **Κεφάλαιο 8** «Η εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη και η διανομή» καλύπτει τα **άρθρα 132 έως 161** και περιλαμβάνει:

I. «Η ένωση των πιστωτών» (**άρθρα 132-134**): αναφέρεται στο στάδιο της διαδικασίας ρευστοποίησης του ενεργητικού της περιουσίας του οφειλέτη και τη διανομή του προϊόντος αυτής στους πιστωτές από τον σύνδικο. Επισημαίνονται οι φορολογικές ελαφρύνσεις, καθώς και ο περιορισμός δικαιωμάτων και αμοιβών των συμβολαιογράφων, δικηγόρων και άλλων υπαλλήλων και λειτουργών (στο 30% των νόμιμων ποσών).

II. «Η εκποίηση της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου» (**άρθρα 135-145**): περιγράφεται η διαδικασία εκποίησης της επιχείρησης που έχει αποτιμηθεί η αξία της από το δικαστήριο σε ποσό μεγαλύτερο του ενός εκατομμυρίου ευρώ.

III. «Η εκποίηση των κατ'ιδίαν στοιχείων του οφειλέτη» (**άρθρα 146-150**): αναφέρεται στην εκποίηση κινητών και ακινήτων στην περίπτωση που μέχρι την ένωση των πιστωτών δεν έχουν εκποιηθεί όλα τα κινητά και εμπορεύματα της περιουσίας του οφειλέτη.

IV. «Ανακοπές κατά των πράξεων εκποίησης του συνδίκου» (**άρθρα 151-152**): προσδιορίζονται οι αντιστοιχίες με τις διατάξεις αναγκαστικής εκτέλεσης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Κ.Πολ. Δ.) και αναφέρονται οι ειδικότερες ρυθ-

μίσεις σε σχέση με τις ανακοπές κατά της εκτελεστικής διαδικασίας.

V. «Διανομές προς τους πιστωτές» (**άρθρα 153-161**): οι διατάξεις αναφέρονται στη σύνταξη του πίνακα διανομής και τη δυνατότητα ανακοπής κατά αυτού, τα γενικά και ειδικά προνόμια, καθώς και την περίπτωση της συρροής προνομίων.

Στο **Κεφάλαιο 9** «Απλοποιημένη διαδικασία επί πτωχεύσεων μικρού αντικειμένου» (**άρθρα 162 και 163**) προβλέπεται απλοποιημένη πτωχευτική διαδικασία επί μικροπτωχεύσεων (κάτω των 100.000 ευρώ και χωρίς την ύπαρξη ακινήτων), στην οποία δε διορίζεται επιτροπή πιστωτών και η εκδίκαση αμφισβητήσεων κατά τη διαδικασία επαληθεύσεως των πιστώσεων είναι ταχύτερη.

Στο **Κεφάλαιο 10** «Η περάτωση της πτώχευσης» (**άρθρα 164-167**) ορίζονται οι τρόποι περάτωσης της πτώχευσης και η υποχρέωση του συνδίκου να λογοδοτήσει ενώπιον των πτωχευτικών πιστωτών για την ασκηθείσα από αυτόν διαχείριση της πτωχευτικής περιουσίας. Επίσης, καταγράφεται ως λόγος περάτωσης της πτώχευσης η παύση των εργασιών λόγω έλλειψης των αναγκαίων για την κάλυψη των εξόδων της πτώχευσης χρηματικών μέσων. Τέλος, προβλέπεται διαδικασία κήρυξης του οφειλέτη συγγνωστού από το πτωχευτικό δικαστήριο σε περίπτωση που κριθεί ότι ήταν καλόπιστος.

Το **Κεφάλαιο 11** «Η αποκατάσταση του οφειλέτη» (**άρθρα 168-170**) εισάγει το θεσμό της αποκατάστασης του οφειλέτη, ενώ διακρίνει μεταξύ φυσικών και νομικών προσώπων τις προϋποθέσεις αποκατάστασης. Επίσης, ορίζεται το πτωχευτικό δικαστήριο ως αρμόδιο για την πτωχευτική αποκατάσταση και περιγράφονται οι συνέπειες της αποκατάστασης του φυσικού ή του νομικού προσώπου.

Στο **Κεφάλαιο 12** «Ποινικές διατάξεις» (**άρθρα 171 έως 177**) περιγράφονται τα αδικήματα χρεοκοπίας και η διαφορετική ποινική μεταχείρισή τους και καθιερώνεται ως εξωτερικός όρος του αξιοποίνου για τη δίκωξη και τιμώρηση των αδικημάτων, η κήρυξη της πτώχευσης του οφειλέτη ή απόρριψη της αίτησης για το λόγο ότι προβλέπεται πως η περιουσία του οφειλέτη δεν θα επαρκέσει για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας. Επίσης, τιμωρείται η ευνοϊκή μεταχείριση του πιστωτή και θεσπίζονται ποινικές ευθύνες τρίτων, συζύγων και συγγενών (για φυσικά πρόσωπα) συνδίκων ή διαχειριστών και λοιπών των νομικών προσώπων (για νομικά πρόσωπα). Τέλος,

ορίζεται το δικαστήριο των εφετών για την εκδίκαση των αδικημάτων που τελούνται σε βαθμό κακουργήματος.

Το **Κεφάλαιο 13** «Τελικές και μεταβατικές διατάξεις» καλύπτει τα άρθρα 178 έως και 181 και περιλαμβάνει διατάξεις για τον περιορισμό της ευθύνης (**άρθρο 178**) του αποκτώντος περιουσία ή επιχείρηση κατά τις διατάξεις του πτωχευτικού κώδικα, καταργούμενες διατάξεις (**άρθρο 180**), καθώς και μεταβατικές διατάξεις (**άρθρο 181**). Επίσης, στο ίδιο κεφάλαιο καθορίζεται η έναρξη της ισχύος του παρόντος πτωχευτικού κώδικα (**άρθρο 179**).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Έχει εδώ και πολλά χρόνια καταστεί σαφές ότι το ισχύον πτωχευτικό δίκαιο (που ήταν καινοτόμο για την εποχή του) δεν μπορεί πλέον να ανταποκριθεί στις-σύγχρονες-κοινωνικές-και οικονομικές ανάγκες.

Βασικός στόχος του σήμερα ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου είναι η επιβολή κανόνων για την ικανοποίηση περισσοτέρων πιστωτών του οφειλέτη, με την εκποίηση της περιουσίας του πτωχού. Η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει εξαιρετικά δυσμενείς συνέπειες σε βάρος του οφειλέτη, ο οποίος στερείται της διαχείρισης της περιουσίας του, και τίθεται στο περιθώριο της διαδικασίας, την οποία κινούν κυρίως ο σύνδικος και οι ισχυρότεροι από τους πιστωτές. Παράλληλα, ο τρόπος εφαρμογής στην πράξη των διατάξεων του ισχύοντος πτωχευτικού δικαίου αφήνει περιθώρια για καταχρηστική εφαρμογή τους, τόσο σε βάρος των πιστωτών, όσο και σε βάρος του οφειλέτη.

Οι προβλεπόμενες από το ισχύον πτωχευτικό δίκαιο διασφαλίσεις της πτωχευτικής διαδικασίας, (πτωχευτικό δικαστήριο, εισηγητής, σύνδικος) μέσα στο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο-λειτουργίας της πτωχευτικής διαδικασίας, που χαρακτηρίζεται από την υποτίμηση των συμφερόντων του οφειλέτη που πτώχευσε, από πίεση των πιστωτών «να προλάβουν», και από τη μετατροπή της διαδικασίας εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας σε κλειστή διαδικασία στην οποία συχνά συμμετέχουν κερδοσκόποι, δε στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν τα κύρια παθολογικά συμπτώματα της πτώχευσης.

Η πτωχευτική διαδικασία αποτελεί αρκετές φορές μέσο καταδολίευσης δανειστών (με προκατασκευασμένες πτωχεύσεις). Μετατρέπεται επίσης σε μέσο λεηλασίας

περιουσιακών στοιχείων μεγάλων επιχειρήσεων που κηρύχθηκαν σε πτώχευση, λόγω της μεθόδου που ακολουθείται στις πωλήσεις στις οποίες συνήθως μετέχουν ομαδοποιημένοι αγοραστές, με σκοπό την κερδοσκοπία, χωρίς να υπάρχει καμιά προοπτική διατήρησης της επιχείρησης σε λειτουργία.

Γενικότερα, το σύστημα πτωχευτικού δικαίου στη χώρα μας περιορίστηκε στα στενά όρια της «συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης», χωρίς να λαμβάνει υπ' όψη του την επιχείρηση ως οικονομική μονάδα ενταγμένη στην οικονομική διαδικασία, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει καμιά άλλη δυνατότητα, εκτός από την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας οφειλετών-επιχειρήσεων. Το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός των πτωχεύσεων κλείνει λόγω έλλειψης ενεργητικού έχει παγιώσει στην αγορά την αντίληψη ότι όταν μια επιχείρηση πτωχεύσει δεν υπάρχουν ελπίδες για τους πιστωτές να ικανοποιηθούν, και έτσι ούτε οι πιστωτές παίρνουν ουσιαστικά μέρος στην διαδικασία, η οποία εγκαταλείπεται να υπολειπургεί επί μακρό χρόνο.

Η «συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών» που είναι ο στόχος του πτωχευτικού δεν επιτυγχάνεται, ακόμα και στις πτωχεύσεις που έχουν «περιουσία», αφενός λόγω της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος, κατά το οποίο μια επιχείρηση που δεν λειτουργεί απαξιώνεται, αφετέρου με τη μεθοδευμένη δράση «ομαδοποιημένων-αγοραστών» που οδηγεί στην μείωση του τιμήματος, εκμεταλλευόμενοι το ότι κύριο ενδιαφέρον είναι η εκποίηση και μόνο της πτωχευτικής περιουσίας, αφού ούτε ο νόμος προβλέπει δυνατότητες διατήρησης της επιχείρησης που πτώχευσε, ούτε οι

ομάδες που δρουν κερδοσκοπικά επιδιώκουν την επαύξηση της αξίας της.

Έτσι, και η εισαγωγή, σε μεταγενέστερο χρόνο νομοθετικών ρυθμίσεων για την εξυγίανση και την ειδική εκκαθάριση επιχειρήσεων δε λειτούργησε αποδοτικά.

Η διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας αποδείχθηκε στην πράξη ευάλωτη και με αποτελέσματα κατώτερα των επιδιωκομένων σε σχέση με την ικανοποίηση των πιστωτών.

Οι συνέπειες από την μη επιτυχή αντιμετώπιση της πτώχευσης εντοπίζονται:

- Στην απώλεια θέσεων εργασίας με ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές συνέπειες, ιδίως σε περιπτώσεις πτώχευσης μεγάλων επιχειρήσεων ή παραγωγικών μονάδων.
- Στη μείωση του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, με συνέπειες στην εθνική οικονομία.
- Στην απαξίωση και στη συνέχεια στην τμηματική εκποίηση παραγωγικών μηχανημάτων (τις περισσότερες φορές ως «σκράπ»), κτιρίων και εγκαταστάσεων.
- Στη μη ικανοποίηση τελικά των πιστωτών, περιλαμβανομένων των εργαζομένων της επιχείρησης που πτώχευσε.

Εν όψει όλων αυτών, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι είχε από καιρού ωριμάσει το αίτημα για ριζική αναθεώρηση του πτωχευτικού δικαίου. Οι σύγχρονες ανάγκες επιβάλλουν να παύσει η πτώχευση να αποτελεί αποκλειστικά μέσο ικανοποίησης των πιστωτών του οφειλέτη που δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, και να γίνει και μέσο για μια διαδικασία αναδιοργάνωσης

και συνετής διαχείρισης που θα μπορεί να οδηγήσει και στην ικανοποίηση των πιστωτών και στην διάσωση της επιχείρησης.

Υπό το πρίσμα αυτό, αξιολογείται θετικά ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας, που κατά το πρότυπο του γερμανικού και του ισπανικού δικαίου εισάγει ένα ενιαίο σύστημα πτώχευσης-εκκαθάρισης και αναδιοργάνωσης με κύριο σκοπό την ικανοποίηση των πιστωτών.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση ο νέος πτωχευτικός κώδικας στοχεύει:

- Στην μεγιστοποίηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, ιδίως με τη συνέχιση ή την αναδιοργάνωση της επιχείρησης, όταν αυτό είναι επωφελές για τους πιστωτές.
- Στην εξισορρόπηση μεταξύ εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας και αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη.
- Στην ισότιμη μεταχείριση των πιστωτών που έχουν την ίδια θέση.
- Στην έγκαιρη αποτελεσματική και αμερόληπτη διαδικασία.
- Στην πρόληψη της πτώχευσης και του πρώιμου διαμελισμού του ενεργητικού του οφειλέτη.
- Στην θέσπιση προβλέψιμης και διαφανούς διαδικασίας.
- Στην αποτροπή των καταχρήσεων του θεσμού της πτώχευσης μέσω κακόπιστων χειρισμών.

Η εισαγωγή ενιαίου συστήματος εκκαθάρισης και αναδιοργάνωσης με την υπαγωγή του ενιαία στο θεσμό της πτώχευσης

αποτελεί ουσιαστικά το σημαντικότερο βήμα για τον εκσυγχρονισμό του πτωχευτικού δικαίου, διότι αίρει την δυνατότητα εμπλοκής των διαδικασιών, με την χρησιμοποίηση της μιας ως τροχοπέδης της άλλης.

Η αδυναμία του οφειλέτη να ικανοποιήσει τους πιστωτές του, δεν οδηγεί, διαμόνης της εκποίησης της περιουσίας του, στην «ικανοποίηση» των πιστωτών. Προβλέπονται οι διαδικασίες εκείνες που μπορούν να οδηγήσουν στην ικανοποίηση των πιστωτών, χωρίς να καταστεί αναγκαία η τμηματική και εκ τούτου σε απαξία εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας. Παρέχεται στον οφειλέτη η δυνατότητα να προτείνει ο ίδιος την αναδιοργάνωση της επιχείρησής του, πριν περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών. Παρέχεται στους πιστωτές η δυνατότητα να επιλέξουν την ικανοποίησή τους με συμφωνία, μέσω του σχεδίου αναδιοργάνωσης. Έτσι η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας δεν αποτελεί το μοναδικό μέσο

για την συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών.

Σε πρώτη ανάγνωση ο νέος πτωχευτικός νόμος θέτει τις βάσεις για την αντιμετώπιση της πτώχευσης σύμφωνα με τις σύγχρονες ανάγκες. Με δεδομένο μάλιστα ότι ρητά αναφέρεται στην κατάργηση των ισχυουσών σήμερα διάσπαρτων ρυθμίσεων για την πτώχευση εξυγίανση και εκκαθάριση, περιορίζει τα περιθώρια παρερμηνείας ή καταχρηστικών μεθοδεύσεων, οι οποίες πάντοτε βρίσκουν στήριγμα στην πολυνομία, που αποτελεί σύμπτωμα δυσλειτουργίας των θεσμών στη σύγχρονη κοινωνία.

Με αφετηρία αυτή τη γενική παρατήρηση, η Ο.Κ.Ε. προχωρεί σε μία σειρά από παρατηρήσεις επί συγκεκριμένων άρθρων του Σχεδίου του Πτωχευτικού Κώδικα με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του νομοθετήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κεφάλαιο 1

Η κήρυξη της πτώχευσης

Άρθρο 2

Υποκειμενικές προϋποθέσεις κήρυξης της πτώχευσης

Παράγραφος 1

Ορίζονται οι υποκειμενικές προϋποθέσεις για την πτωχευτική ικανότητα.

Εν όψει της εμπορικής δράσης, κυρίως μέσω εταιρικής μορφής, η διατήρηση της παραδοσιακής φράσης «πτωχευτική ικανότητα έχουν οι έμποροι» που παραπέμπει κατά την γραμματική της ερμηνεία σε φυσικά πρόσωπα, θα ήταν σκόπιμο να έχει την διατύπωση *«πτωχευτική ικανότητα έχουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν εμπορία ή έχουν την εμπορική ιδιότητα»*. Η διατύπωση αυτή συνδέεται καλύτερα με το δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου με το οποίο αποδίδεται η πτωχευτική ικανότητα και στις ενώσεις προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό, χωρίς να είναι εμπορικές λόγω σκοπού ή τύπου.

Ως προς το θέμα των ενώσεων προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό χωρίς να είναι εμπορικές, καλό θα είναι να υπάρξει μία μεγαλύτερη εξειδίκευση του όρου. Στη σημερινή εποχή της ανάπτυξης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, της κοινωνικής οικονομίας, των αστικών συμπράξεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, θα πρέπει να επιδιωχθεί η μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια ως προς το ποια οργάνωση υπόκειται στον κίνδυνο να πτωχεύσει.

Παράγραφος 2

Αποκλείεται η πτωχευτική ικανότητα Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Δημόσιων Οργανισμών, και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Κατ' αρχήν, ο όρος «δημόσιοι οργανισμοί» δεν είναι σαφής, ιδιαίτερα όταν μιλάμε για νομικά πρόσωπα με τη μορφή ανωνύμων εταιριών (υπενθυμίζεται ότι η έννοια του δημόσιου οργανισμού μεταβάλλεται από νομοθέτημα σε νομοθέτημα).

Πέραν αυτού, θα πρέπει να επανεξετασθεί το ζήτημα της μη υπαγωγής γενικά όλων των δημόσιων οργανισμών από την πτωχευτική διαδικασία. Έτσι, για παράδειγμα, ενώ γίνεται κατανοητή η εξαίρεση των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας, θα πρέπει να υπάγονται στη διαδικασία αυτή οι δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν ανταγωνιστικά με άλλες, ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Άρθρο 3

Αντικειμενικές προϋποθέσεις πτώχευσης

Κρίνεται θετικά η εισαγωγή ως προϋπόθεσης για την κήρυξη σε πτώχευση της έννοιας της «επαπειλούμενης αδυναμίας κανονικής εκπλήρωσης», εφόσον η κήρυξη της πτώχευσης προκαλείται με αίτηση του οφειλέτη, διότι αποτελεί και βάση για την υποβολή σχεδίου αναδιοργάνωσης.

Άρθρο 5

Αίτηση πτώχευσης

Παράγραφος 1

Παρά το ότι αναγνωρίζεται στην αιτιολογική έκθεση ότι η αυτεπάγγελτη κήρυξη

πτώχευσης από το δικαστήριο είχε καταστεί πλήρως ανενεργής, αναγνωρίζεται δικαίωμα του εισαγγελέα πρωτοδικών να ζητήσει την πτώχευση οφειλέτη, με την επίκληση λόγων δημόσιου συμφέροντος.

Η παρέμβαση του εισαγγελέα για να πτωχεύσει μία επιχείρηση που δεν έκριναν σκόπιμο να θέσουν σε πτώχευση ούτε ο οφειλέτης ούτε οι πιστωτές του, θα δημιουργήσει ανώμαλες καταστάσεις προς βλάβη όλων των μερών.

Σε ένα σύγχρονο νομοθέτημα, μία τέτοια διάταξη (έστω και ανενεργή επί δεκαετίες) δεν έχει θέση.

Άρθρο 6 **Απόρριψη της αίτησης**

Εισάγονται διατάξεις που αποτρέπουν την προσφυγή στο πτωχευτικό δικαστήριο, όπως κατά κόρον γίνεται σήμερα, για υποκατάσταση ατομικών καταδικωκτικών μέτρων υπό την απειλή της «πτώχευσης».

Θετικά κρίνεται η διάταξη για την καταχρηστική άσκηση της αίτησης πτώχευσης. Θα πρέπει να εξετασθεί όμως και το ακόλουθο ζήτημα: από τη στιγμή που κατατίθεται η αίτηση ενός πιστωτή για κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση, ο καθ' ου η αίτηση δεν μπορεί να λάβει πιστοποιητικό μη κατάθεσης αίτησης για κήρυξη σε πτώχευση. Το πιστοποιητικό αυτό είναι αναγκαίο για μια σειρά από δικαιώματα οποιουδήποτε επιχειρηματία, όπως η συμμετοχή σε διαγωνισμούς. Η παράταση της εκκρεμοδικίας με αναβολές καθιστά όμηρο τον οφειλέτη, εάν δεν τις ζητά ο ίδιος. Θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα περιορισμού των αναβολών (που θα μπορεί όμως να εφαρμοσθεί στην πράξη) ή να συνδυασθεί με μια δυνατότητα λήψης πιστοποιητικού σε περίπτωση μη εκδίκασης της υπόθεσης εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος.

Άρθρο 7 **Απόφαση**

Μεταξύ άλλων, καταργείται η διάκριση των συνδίκων σε προσωρινό, οριστικό και σύνδικο ενώσεως. Το μέτρο κρίνεται θετικά.

Άρθρο 8 **Δημοσιότητα**

Παράγραφος 1

Θα πρέπει να ορισθεί μέσα στη διάταξη η υποχρέωση του συνδίκου να προβαίνει σε δημοσιεύσεις και σε άλλες χώρες της Ε.Ε., σύμφωνα με τον κανονισμό 1346/2000 (άρθρο 21), στην περίπτωση που ο οφειλέτης έχει απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σε χώρες μέλη της κοινότητας. Μια τέτοια παράλειψη έχει ως συνέπεια την κατ' άρθρο 24 του κανονισμού ελευθέρωση του οφειλέτη από την υποχρέωση καταβολής στον σύνδικο.

Έστω και εάν ο Κανονισμός ισχύει αυτόνομα και άσχετα από τον Κώδικα, η ρητή παραπομπή σε αυτόν θα διευκολύνει τους εφαρμοστές του δικαίου και θα αποτρέψει κρίσιμες για την πτωχευτική διαδικασία παραλείψεις.

Κεφάλαιο 2 **Συνέπειες της πτώχευσης**

Άρθρο 15 **Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τον οφειλέτη-Στερήσεις**

Ο Πτωχευτικός Κώδικας καταργεί τις καθολικές προσωπικές κυρώσεις και στερήσεις που επέφερε η κήρυξη του οφειλέτη φυσικού προσώπου, εκτός των ειδικά προβλεπομένων. Η ρύθμιση αξιολογείται θετικά.

Η μη απώλεια όμως της ιδιότητας του εμπόρου, ως συνέπεια της κήρυξης της πτώχευσης, τουλάχιστον μέχρι το χρονικό διάστημα της λήψης απόφασης κατά το άρθρο 84 είναι ενδεχόμενο να οδηγήσει σε καταστρατηγήσεις της πτωχευτικής διαδικασίας, αφού ο πτωχός δεν θα έχει κανένα νομικό κώλυμα στο να ασκήσει και πάλι την ίδια δραστηριότητα, χωρίς μάλιστα να εντάσσεται στην πτωχευτική περιουσία ότι αποκτά από αυτή. Θα πρέπει να μελετηθεί η θέσπιση ενός χρονικά ορισμένου περιορισμού στην άσκηση εμπορικής δραστηριότητας, ενδεχομένως μέχρι το στάδιο της ενώσεως.

Άρθρο 16 **Πτωχευτική περιουσία**

Παράγραφος 5

Η γενική εξαίρεση της περιουσίας που αποκτά ο οφειλέτης μετά την κήρυξη της πτώχευσης από την πτωχευτική περιουσία, θέτει ζητήματα.

Εφ' όσον δεν προσδιορίζεται χρονικό σημείο, θεωρητικά ο οφειλέτης, αμέσως μετά την κήρυξη της πτώχευσης, μπορεί να αποκτήσει περιουσία, που ενδεχομένως θα προέρχεται από κεφάλαια που απέφυγε να καταβάλει στους πιστωτές του, μεθοδεύοντας έτσι μια αέναη για τον ίδιο ευμάρεια, σε βάρος των πιστωτών του, και υποκείμενος μόνο στις ποινικές ευθύνες.

Σκοπός του νέου πτωχευτικού κώδικα, όπως φαίνεται άλλωστε και στο Δωδέκατο Κεφάλαιο (ποινικές κυρώσεις) είναι να επιβάλει κυρώσεις στον οφειλέτη που μεθοδεύει την πτώχευσή του είτε με δόλο, είτε από αμέλεια. Η απόκτηση από τον οφειλέτη που κηρύχθηκε σε πτώχευση νέων περιουσιακών στοιχείων, δεν μπορεί να είναι χωρίς κανένα περιορισμό.

Θα ήταν φυσικό να εξαιρεθούν από την πτωχευτική περιουσία τα περιουσιακά στοι-

χεία που αποκτά ο οφειλέτης από χαριστική αιτία, εφ' όσον τα αποκτά μετά την κήρυξη της πτώχευσης.

Τα περιουσιακά στοιχεία όμως που αποκτά με επαχθή αιτία (αγορά κ.λπ.) θα πρέπει, εφ' όσον αποκτώνται μέσα σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα από την κήρυξη της πτώχευσης (ενδεχομένως ενός έτους), να εντάσσονται στην πτωχευτική περιουσία, ιδίως εάν δεν δικαιολογείται η δαπάνη για την απόκτηση τους, από τα μετά την κήρυξη της πτώχευσης νόμιμα εισοδήματα του οφειλέτη.

Άρθρο 24 **Παύση τοκογονίας**

Προβλέπεται ότι μετά την κήρυξη της πτώχευσης οι απαιτήσεις που δεν είναι εξασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματο δικαίωμα παύουν να παράγουν νόμιμους ή συμβατικού τόκους.

Δε γίνεται κατανοητή η εξαίρεση των απαιτήσεων που είναι εξασφαλισμένες με εμπράγματο δικαίωμα. Η συνέχιση της τοκοφορίας σε συνδυασμό με την εμπράγματη διασφάλιση, θα μειώσει τα κίνητρα για τους συγκεκριμένους πιστωτές να συναινέσουν σε συμβιβαστικές λύσεις.

Άρθρο 34 **Συμβάσεις εργασίας**

Παράγραφος 2

Παρέχεται στο σύνδικο το δικαίωμα λύσης συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου με καταγγελία για το κύρος της οποίας δεν απαιτείται η καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης.

Για την αποφυγή καταστρατήγησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων, θα ήταν σκόπιμο να προβλέπεται ότι με την έγγραφη καταγγελία της σύμβασης αορίστου χρόνου

ο σύνδικος οφείλει να προσδιορίζει το ποσό της αποζημίωσης που δικαιούται ο μισθωτός και να δηλώνει την αδυναμία καταβολής της λόγω της κήρυξης του εργοδότη σε πτώχευση. Η έγγραφη αυτή καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου θα πρέπει να αποτελεί τίτλο για την αναγγελία της αξίωσης των μισθωτών στην καταβολή αποζημίωσης κατ' άρθρο 91 του Πτωχευτικού νόμου, και επαλήθευσής της κατ' άρθρο 93, παρ. 3, χωρίς να απαιτείται η έγερση αγωγής για την επιδίκασή της.

Άρθρο 35 **Επιφύλαξη κυριότητας**

Παράγραφος 1

Για την πληρότητα της ρύθμισης πρέπει να ορίζεται ότι ο αγοραστής, με την αποπληρωμή του τιμήματος κατά τα συμφωνηθέντα μπορεί να προβεί μονομερώς, αποδεικνύοντας με έγγραφο βεβαίας χρονολογίας την εξόφληση, σε δήλωση άρσης της παρακράτησης κυριότητας.

Άρθρο 45 **Εξαιρούμενες πράξεις** **Περίπτωση (β)**

Ενώ ο Κώδικας δεν ακολουθεί την διάκριση ακυρότητας ή ακυρωσίας, αλλά ονομάζει, και ορθά τις ανακαλούμενες πράξεις σε πράξεις υποχρεωτικής και δυνητικής ανάκλησης, στο εδάφιο β' εμφιλοχωρεί η διάκριση «ακυρότητα και ακυρωσία» πράξεων, ενώ έπρεπε να αναφέρεται σε πράξεις «υποχρεωτική ή δυνητικής ανάκλησης».

Άρθρο 48 **Δικαστική απόφαση-νομιμοποίηση**

Παράγραφος 4

Δίδεται η δυνατότητα να ανακληθεί πράξη που έγινε κατά τη διάρκεια της ύποπτης περιόδου και για την οποία έχει εκδο-

θεί τίτλος εκτελεστός (μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις) ή έχει προηγηθεί αναγκαστική εκτέλεση. Η διάταξη κρίνεται θετικά.

Κεφάλαιο 3 **Τα όργανα της πτώχευσης**

Άρθρο 63 **Ποιος διορίζεται σύνδικος**

Παράγραφος 2

Μεταξύ των κωλυμάτων για διορισμό συνδίκου, θα πρέπει να προβλεφθεί και κώλυμα διορισμού εκείνου που διετέλεσε πληρεξούσιος δικηγόρος του οφειλέτη ή πιστωτών του οφειλέτη το τελευταίο έτος πριν την υποβολή της αίτησης για την κήρυξη του σε πτώχευση.

Επίσης, θα πρέπει να αποκλείεται σύνδικος που ταυτόχρονα διεξάγει άλλη πτωχευτική διαδικασία.

Άρθρο 67 **Εκποίηση πραγμάτων που υπόκεινται σε φθορά**

Παράγραφος 3

Εκτός από την γνωστοποίηση του τόπου και του χρόνου πώλησης των πραγμάτων με τοιχοκόλληση στο κατάστημα του πτωχευτικού δικαστηρίου, θα ήταν σκόπιμο η γνωστοποίηση να τοιχοκολλείται και α) στο δημοτικό κατάστημα του κατ' άρθρο 4, παρ. 1 κέντρου συμφερόντων του οφειλέτη και β) στο κατάστημα του αντίστοιχου εμπορικού επιμελητηρίου, ώστε να είναι δυνατή η αύξηση του αριθμού των ενδιαφερομένων για την αγορά τους και να τεθεί φραγμός στην δράση των κερδοσκοπικών ομάδων, δεδομένου ότι η δημοσιότητα με τοιχοκόλληση στο κατάστημα του πτωχευτικού δικαστηρίου είναι εν δυνάμει περιορισμένης έκτασης.

Παράλληλα, θα πρέπει να αξιοποιηθούν και οι δυνατότητες που παρέχει το Διαδίκτυο. Προς την κατεύθυνση αυτή, το Υπουργείο Δικαιοσύνης θα πρέπει να δημιουργήσει ιστοσελίδα στην οποία θα αναρτώνται τέτοιου είδους ανακοινώσεις που αφορούν την πτωχευτική διαδικασία.

Άρθρο 70 **Έκθεση του συνδίκου**

Παράγραφος 2

Στην διάταξη αυτή και μόνο εισάγεται ως μέρος της πτωχευτικής διαδικασίας, με δικαίωμα έκφρασης γνώμης επί της εκθέσεως του συνδίκου, εκπρόσωπος των εργαζομένων. Κατά τα λοιπά, οι εργαζόμενοι δεν εκπροσωπούνται στα όργανα της πτωχεύσεως ως ειδική ομάδα πιστωτών, πράγμα που έπρεπε να προβλέπεται, τουλάχιστον μέχρι το στάδιο της ένωσης, με δεδομένο ότι υπάρχουν προβλέψεις α) για την δυνατότητα συνέχισης της δραστηριότητας και β) για την μεταβίβαση της επιχείρησης ως σύνολο.

Στις ρυθμίσεις για την επιτροπή πιστωτών προτείνεται η συμμετοχή εκπροσώπου των εργαζομένων, εφ' όσον η επιχείρηση απασχολεί άνω των 10 εργαζομένων.

Άρθρο 72 **Επιστολές κ.λπ. μέσα επικοινωνίας του οφειλέτη**

Η πρόβλεψη για πρόσκληση του οφειλέτη προ 2 ημερών για να παρευρίσκεται κατά την αποσφράγιση των επιστολών, τηλεγραφημάτων, τηλεομοιοτυπωμάτων και μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή (e-mail) που απευθύνονται προς τον οφειλέτη, δεν μπορεί να λειτουργήσει ως προς την ηλεκτρονική αλληλογραφία, και δεν συντρέχει λόγος να δημιουργούνται προϋποθέσεις για δημιουργία διενέξεων μεταξύ συνδίκου και οφειλέτη. Θα πρέπει,

λοιπόν, η υποχρέωση να περιορισθεί στις περιπτώσεις αποσφράγισης έντυπης αλληλογραφίας, ενώ για την ηλεκτρονική αλληλογραφία να προβλεφθεί η υποχρέωση προώθησης των μηνυμάτων στον οφειλέτη εντός δύο ημερών από τη λήψη τους.

Άρθρο 77 **Εκποίηση εμπορευμάτων και κινητών**

Παράγραφος 1

Η κατ' εξαίρεση πώληση που προβλέπεται στο άρθρο 77 πριν την απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών του άρθρου 84, η οποία και έχει την εξουσία να αποφασίσει για την συνέχιση ή μη της δραστηριότητας ή την πώληση της επιχείρησης ως συνόλου, πρέπει να περιορισθεί μόνο στα έτοιμα εμπορεύματα και σε κινητά πράγματα που δεν εντάσσονται στον αναγκαίο για την λειτουργία της επιχείρησης εξοπλισμό.

Η πρόβλεψη ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί η διατήρηση της επιχείρησης με αναδιοργάνωση κ.λπ. ή η εκποίησή της ως συνόλου, δεν αποτελεί δικαιολογητικό λόγο, αφού επ' αυτού αποφαινεται η συνέλευση των πιστωτών του άρθρου 84 και ενδέχεται να αποφασίσει διαφορετικά από την πρόβλεψη του συνδίκου.

Θα πρέπει από την παράγραφο 1 είτε να απαλειφθεί η φράση «και των κινητών εν γένει της πτωχεύσεως», είτε να τεθεί «και εκείνων των κινητών που δεν εντάσσονται στον αναγκαίο για την λειτουργία της επιχείρησης εξοπλισμό».

Παράγραφος 3

Ενώ στο άρθρο 67, παρ. 3, ορίζεται ότι η γνωστοποίηση του τόπου και του χρόνου πώλησης των πραγμάτων γίνεται με τοιχοκόλληση στο κατάστημα του πτωχευτικού δικαστηρίου, εδώ ορίζονται «τα γραφεία του εισηγητή» Όπως προτείνεται και στο

άρθρο 67 και στις πωλήσεις που γίνονται κατ' άρθρο 77 θα ήταν σκόπιμο η γνωστοποίηση να τοιχοκολλείται, και α) στο δημοτικό κατάστημα του κατ' άρθρο 4, παρ. 1 κέντρου συμφερόντων του οφειλέτη και β) στο κατάστημα του αντίστοιχου εμπορικού επιμελητηρίου, ώστε να είναι δυνατή η αύξηση του αριθμού των ενδιαφερομένων για την αγορά τους. Επίσης, θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες του Διαδικτυακού (βλ. παρατήρηση στο άρθρο 77).

Άρθρο 80 **Αστική ευθύνη του συνδίκου**

Παράγραφος 1

Προβλέπεται ότι ο σύνδικος ευθύνεται για κάθε υπαίτια πρόκληση ζημίας (συνεπώς και για ελαφριά αμέλεια) έναντι της ομάδας των πιστωτών και του οφειλέτη.

Η διάταξη θα λειτουργήσει αποτρεπτικά για την προσέλκυση ενδιαφερομένων να αναλάβουν καθήκοντα συνδίκου, κάτι που αποτελεί σύνηθες πρόβλημα στις πτωχευτικές διαδικασίες.

Προτείνεται να εξαιρεθεί η ελαφρά αμέλεια.

Άρθρο 85 **Η επιτροπή πιστωτών-Εκλογή**

Παράγραφος 2

Θα πρέπει να προβλεφθεί η συμμετοχή στην Επιτροπή Πιστωτών και εκπροσώπου των εργαζομένων, όταν αυτοί υπερβαίνουν ένα ορισμένο αριθμό (π.χ. 5).

Σε μία τέτοια περίπτωση, η Επιτροπή θα μπορεί να απαρτίζεται από 2 εκπροσώπους των εμπραγμάτων ασφαλισμένων και των γενικών προνομιούχων, 2 εκπροσώπους των ανέγγυων πιστωτών και ένα των εργαζομένων.

Κεφάλαιο 4 **Εξέλεξη των πιστώσεων**

Άρθρο 89 **Πρόσκληση για αναγγελία**

Παράγραφος 2

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1346/2000 (άρθρο 40, παρ. 2) ο σύνδικος οφείλει να ενημερώσει του πιστωτές που είναι γνωστοί και έχουν στα άλλα κράτη μέλη την συνήθη διαμονή έδρα ή κατοικία. Θα ήταν χρήσιμο να οριστεί στη διάταξη ότι ο σύνδικος υποχρεούται να ενημερώσει εγγράφως όλους τους πιστωτές «στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος».

Άρθρο 93 **Πώς γίνεται η επαλήθευση**

Παράγραφος 3

Πρέπει να προστεθεί ότι ειδικά για την επαλήθευση απαιτήσεων αποζημίωσης λόγω καταγγελίας σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου, κατά τις διατάξεις του παρόντος, η απαίτηση επαληθεύεται με μόνη την έγγραφη καταγγελία της σύμβασης από τον σύνδικο, και για το σε αυτήν οριζόμενο ποσό αποζημίωσης.

Κεφάλαιο 5 **Ειδικές διατάξεις επί νομικών προσώπων**

Άρθρο 98

Αστική ευθύνη διοικητών κεφαλαιουχικών εταιριών

Με την διάταξη του άρθρου 98 ιδρύεται αστική ευθύνη (πέρα από την ποινική ευθύνη που ιδρύεται με το άρθρο 176) σε βάρος των «υπαίτιων» μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κεφαλαιουχικής εταιρείας σχετικά με τα χρέη που γεννώνται από την ημέρα που έπρεπε να υποβληθεί η αίτηση για πτώχευση, δηλαδή μέσα σε 15 ημέρες από τότε

που διαπιστώνεται αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών κατά τρόπο γενικό και μόνιμο, μέχρι την κήρυξη της εταιρείας σε πτώχευση. Η ίδια ευθύνη ιδρύεται και σε βάρος τρίτου «που προέτρεψε το μέλος ή τα μέλη του Δ.Σ. να μην υποβάλουν εγκαίρως την αίτηση».

Παράγραφος 1

Με την παράγραφο 1 ιδρύεται περιορισμένης έκτασης αστική ευθύνη σε κάθε περίπτωση, και καλύπτει το χρονικό διάστημα από τότε που θα έπρεπε να υποβληθεί η αίτηση για πτώχευση κεφαλαιουχικής εταιρείας (Ανώνυμης ή Ε.Π.Ε.) μέχρι την κήρυξη σε πτώχευση. Το χρονικό σημείο έναρξης της παράλληλης ευθύνης των μελών του Δ.Σ./διαχειριστών είναι αβέβαιο, δεδομένου ότι ο χρόνος παύσης πληρωμών ορίζεται κυριαρχικά από το Δικαστήριο και είναι το μοναδικό χρονικό σημείο που μπορεί να ληφθεί υπόψη για την θεμελίωση της ευθύνης αυτής.

Θα ήταν σκοπιμότερο το πρώτο εδάφιο να διατυπωθεί διαφορετικά:

«Αν δεν υποβληθεί εγκαίρως η αίτηση για πτώχευση κεφαλαιουχικής εταιρείας, (άρθρο 5 παρ 2) τα υπαίτια μέλη του Δ.Σ. ή οι διαχειριστές, ευθύνονται για την αποκατάσταση της ζημίας των εταιρικών πιστωτών, για τα χρέη που δημιουργήθηκαν από την ημέρα που ορίστηκε κατ' άρθρο 7, παρ. 2, ως ημέρα παύσης πληρωμών μέχρι την κήρυξη της εταιρείας σε πτώχευση».

Στην αιτιολογική έκθεση γίνεται αναφορά στο ότι σε πολλές περιπτώσεις η κατάρρευση των εταιρειών οφείλεται στην ανεύθυνη πολιτική που ασκούν οι διοικητές τους, καθ' υπόδειξη των πλειοψηφούντων εταίρων Έτσι ιδρύεται ευθύνη σε αποζημίωση, και του τρίτου που «προέτρεψε το μέλος ή τα μέλη να μην υποβάλλουν εγκαίρως την αίτηση».

Με την ρύθμιση αυτή γίνεται επέμβαση στην αυτονομία του νομικού προσώπου, αφού αναγνωρίζεται σε εξωθεσμικά πρόσωπα ικανότητα και δυνατότητα επιρροής των μελών της διοίκησης, πράγμα που θα δημιουργήσει κατά την εφαρμογή της διάταξης πολλαπλά ζητήματα, σχετικά με την έκταση της ευθύνης και την υπαιτιότητα, η οποία όπως είναι διατυπωμένη η διάταξη θα μπορεί να επεκταθεί σε κάθε τρίτο, π.χ. οικονομικό ή νομικό σύμβουλο, ενώ σκοπός του νομοθέτη είναι η απόδοση ευθύνης σε μέτοχο ή μετόχους που δεν μετέχουν εμφανώς στην διοίκηση της εταιρείας, αλλά την κατευθύνουν.

Θα ήταν προτιμότερο, σύμφωνα με το σκοπό του νομοθέτη, το δεύτερο εδάφιο να διατυπωθεί διαφορετικά:

«Την ίδια ευθύνη υπέχουν και οι μέτοχοι εκείνοι που δεν μετέχουν στη διοίκηση και προέτρεψαν ή υπέδειξαν στα μέλη του Δ.Σ. ή τους διαχειριστές να μην υποβάλουν εγκαίρως την αίτηση».

Παράγραφος 2

Με την παράγραφο 2, διευρύνεται η αστική ευθύνη των μελών της διοίκησης ή των διαχειριστών κεφαλαιουχικής εταιρείας για αποζημίωση των εταιρικών πιστωτών, σε περίπτωση που η πτώχευση της εταιρείας προκλήθηκε από δόλο ή βαριά αμέλεια τους, χωρίς κανένα περιορισμό στην έκταση της, η οποία, όπως φαίνεται από τη διατύπωση του νόμου καταλαμβάνει το σύνολο των απαιτήσεων των εταιρικών πιστωτών ανεξαρτήτως χρόνου. Και στην παράγραφο αυτή η επέκταση της ευθύνης «σε κάθε τρίτο», διευρύνει τα όρια της ευθύνης πέραν από τον κύκλο προσώπων που έχει υπ' όψη του ο νομοθέτης.

Θα ήταν προτιμότερο, σύμφωνα με το σκοπό του νομοθέτη, η δεύτερη παράγραφος να διατυπωθεί διαφορετικά:

2. «Αν η πτώχευση της κεφαλαιουχικής εταιρείας προκλήθηκε από δόλο ή βαριά αμέλεια των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή των διαχειριστών, τα υπαίτια μέλη ευθύνονται σε αποζημίωση έναντι των εταιρικών πιστωτών. Την ίδια ευθύνη υπέχει και ο μέτοχος ή οι μέτοχοι εκείνοι που δεν μετέχουν στη διοίκηση και άσκησαν την επιρροή τους στα μέλη του Δ.Σ. ή τους διαχειριστές προκειμένου να προβούν σε πράξεις ή παραλείψεις που είχαν ως αποτέλεσμα την πτώχευση της εταιρείας».

Κεφάλαιο 6

Διαδικασία συνδιαλλαγής

Άρθρο 101

Το έργο του μεσολαβητή

Παράγραφος 1

Πρέπει να ορίζεται ειδικά ότι ο μεσολαβητής ζητεί και λαμβάνει υπ' όψιν του τη γνώμη των εργαζομένων, ως ειδικής ομάδας πιστωτών, δεδομένου ότι μεταξύ των σκοπών της διαδικασίας συνδιαλλαγής είναι η διατήρηση των θέσεων εργασίας.

Άρθρο 105

Κήρυξη λύσης της συμφωνίας

Παράγραφος 5

Το προνόμιο που δίδεται, σε περίπτωση λύσης της συμφωνίας, σε όσους συνεισέφεραν αγαθά ή υπηρεσίες προς το σκοπό συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του οφειλέτη και των πληρωμών για την αξία των αγαθών ή των υπηρεσιών που συνεισέφεραν, θα πρέπει να δοθεί και στους εργαζόμενους οι οποίοι προσέφεραν την προσωπική τους εργασία σε μια ύστατη προσπάθεια να διασωθεί η επιχείρηση.

Κεφάλαιο 7

Σχέδιο αναδιοργάνωσης

Άρθρο 109

Ελάχιστο περιεχόμενο του σχεδίου

Παράγραφος 2

Πρέπει να προστεθεί ότι εάν στο σχέδιο προβλέπεται ότι η ικανοποίηση των πιστωτών θα γίνει με τα έσοδα της συνέχισης της επιχείρησης του οφειλέτη από τον ίδιο ή τρίτο, το σχέδιο πρέπει να συνοδεύεται και από περιγραφή της πολιτικής που θα ακολουθηθεί στο θέμα της διατήρησης των θέσεων εργασίας και των δικαιωμάτων των εργαζομένων κατά το στάδιο υλοποίησης του σχεδίου αναδιοργάνωσης.

Άρθρο 110

Περιορισμός εκ του νόμου

Η διάταξη προβλέπει ότι με το σχέδιο αναδιοργάνωσης δεν μπορεί να προταθεί μείωση των απαιτήσεων σε ποσοστό μικρότερο του 20%. Για τις απαιτήσεις των εργαζομένων θα πρέπει να προβλεφθεί υψηλότερο όριο επιτρεπόμενης μείωσης των απαιτήσεων.

Άρθρο 111

Κατηγοριοποίηση των απαιτήσεων

Παράγραφος 2

Προβλέπεται ότι οι απαιτήσεις των εργαζομένων αποτελούν ιδιαίτερη ομάδα. Αυτό πρέπει να παρέχει δικαίωμα συνυπολογισμού τους στην διαμόρφωση της πλειοψηφίας του άρθρου 121.

Άρθρο 121

Πλειοψηφίες για αποδοχή του σχεδίου

Παράγραφος 1

Η διάταξη ορίζει ότι για την αποδοχή του σχεδίου απαιτείται πλειοψηφία των πιστωτών που να εκπροσωπούν τουλάχιστον το 60% των απαιτήσεων και στην πλειοψηφία αυτή να μετέχουν πιστωτές με εμπράγματη ασφάλιση ή ειδικό προνόμιο ή με προσημεί-

ωση υποθήκης που θα εκπροσωπούν τουλάχιστον το 40% των απαιτήσεων αυτών.

Στην απαιτούμενη πλειοψηφία του 60% θα πρέπει να μετέχουν και εργαζόμενοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 40% των απαιτήσεων των εργαζομένων.

Κεφάλαιο 8 **Η εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη και η διανομή**

Άρθρο 133 **Φορολογικές διευκολύνσεις**

Η ρύθμιση του άρθρου 133 επιλύει στη σωστή κατεύθυνση το ζήτημα της φορολογικής αντιμετώπισης των συμβάσεων που ενεργούνται στο στάδιο και επ' αφορμή της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας.

Θα πρέπει να τεθεί διάταξη στη φορολογική νομοθεσία σύμφωνα με την οποία οι αγοραστές-υπερθεματιστές που αποκτούν είτε ως σύνολο, είτε κατ' ιδίαν στοιχεία της περιουσίας του οφειλέτη, υπόκεινται σε έλεγχο του πόθεν έσχες, όχι μόνο για τα ακίνητα (που έτσι και αλλιώς προβλέπεται από τη νομοθεσία), αλλά και για το σύνολο των στοιχείων της εκποιηθείσας περιουσίας.

Άρθρο 137 **Απόφαση του δικαστηρίου**

Παράγραφος 2

Εφ' όσον έχει αποφασισθεί από τη συνέλευση των πιστωτών, η εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου, και δεδομένου ότι η φιλοσοφία των σχετικών ρυθμίσεων είναι η διατήρηση της επιχείρησης εν λειτουργία και η ενίσχυση της απασχόλησης των εργαζομένων (βλ. Εισηγητική Έκθεση), θα πρέπει στην παράγραφο 2 να προσδιορίζεται ότι μεταξύ των όρων που θα θέτει ο σύνδικος για την εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου πρέπει να διαλαμβάνεται, υποχρεωτικά, και όρος για τη διατήρηση

ενός ορισμένου κατά περίπτωση αριθμού θέσεων εργασίας.

Άρθρο 143 **Εξόφληση του τιμήματος**

Αν και στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι για την αντιμετώπιση προβλήματος από τυχόν αναξιοπιστία του πλειοδότη στον οποίο κατακυρώθηκε η επιχείρηση, ο κώδικας προβλέπει, ως κανόνα, την άμεση καταβολή όλου του τιμήματος, και κατ' εξαίρεση την καταβολή του σε δόσεις (εφ' όσον τούτο νομίμως συμφωνηθεί), η διάταξη δεν προβλέπει συνέπειες για τον πλειοδότη σε περίπτωση μη καταβολής του πιστωθέντος μέρους του τιμήματος.

Θα ήταν ορθότερο στην περίπτωση αυτή να υπάρχει ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 965 Κ.Πολ.Δ. περί αναπλειστηριασμού σε βάρος του πλειοδότη.

Άρθρο 150 **Εκποίηση ακινήτων**

Στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι ο πλειστηριασμός επαναλαμβάνεται αυτοδικαίως επί τρεις φορές τις τρεις επόμενες εβδομάδες, όπως έχει ορισθεί στη αρχική διακήρυξη του άρθρ. 148, παρ. 2. Μετά ταύτα ο πλειστηριασμός επαναλαμβάνεται για μια ακόμη φορά, χωρίς άλλες διατυπώσεις σε ημέρα και ώρα που απέχει **δύο μήνες από την τελευταία επανάληψη** Στο κείμενο του άρθρου ο χρόνος ορίζεται σε 4 εβδομάδες (δηλαδή ένα μήνα). Η αντίφαση αυτή θα πρέπει να εξαλειφθεί και καλύτερη λύση εκτιμάται ότι είναι οι δύο μήνες.

Άρθρο 154 **Γενικά προνόμια** **Εδάφιο α'**

Θα πρέπει στην ίδια σειρά με τις χρηματοδοτήσεις του οφειλέτη, οποιασδήποτε φύσεως, και προκειμένου να εξασφαλιστεί

η συνέχιση της δραστηριότητας του και των πληρωμών του με βάση τη συμφωνία συνδιαλλαγής ή το σχέδιο αναδιοργάνωσης της επιχείρησης (που όπως φαίνεται δεν θεωρούνται ομαδικά πιστώματα), να περιλαμβάνονται και οι απαιτήσεις των εργαζομένων για οφειλόμενους μισθούς, από παροχή εργασίας.

Κεφάλαιο 10 **Η περάτωση της πτώχευσης**

Άρθρο 167 **Κήρυξη του πτωχού συγγνωστού**

Ενδεχομένως θα έπρεπε να διευκρινιστεί ότι η καλή πίστη του οφειλέτη τεκμαίρεται εάν έχει υποβάλει μέσα στην προθεσμία του άρθρου 5, παρ. 2, τη σχετική αίτηση, και αυτή έχει γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη.

Κεφάλαιο 11 **Η αποκατάσταση του οφειλέτη**

Άρθρα 168-170 **Η αποκατάσταση του οφειλέτη**

Η διάκριση για τις προϋποθέσεις αποκατάστασης μεταξύ φυσικών και νομικών προσώπων είναι ορθή. Ορθή είναι επίσης η ρύθμιση του άρθρου 170, παρ. 5, που παρέχει στο δικαστήριο την δυνατότητα, επί οφειλέτη που έχει κηρυχθεί συγγνωστός, να αποφασίσει και την απαλλαγή του, ενόσω ή εν μέρει, από το υπόλοιπο των απαιτήσεων των πιστωτών που δεν ικανοποιήθηκε από την πτωχευτική περιουσία.

Κεφάλαιο 12 **Ποινικές διατάξεις**

Άρθρο 171, παρ. 3, 173, παρ. 3, και 177, παρ. 1

Ποινικές διατάξεις

Η ποινή κάθειρξης μέχρι 10 ετών που προβλέπεται στα άρθρα αυτά για αδικήματα με ασαφή αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση [«αν ο υπαίτιος των πράξεων των (αντίστοιχων) παραγράφων εξέθεσε σε κίνδυνο απώλειας περιουσιακά στοιχεία εμπιστευμένα σε αυτόν από τουλάχιστον είκοσι (20) πρόσωπα ή έφερε τουλάχιστον είκοσι (20) πρόσωπα σε οικονομική ανάγκη»] κρίνεται υπερβολικά αυστηρή. Οι διατάξεις θα πρέπει να απαλειφθούν -αρκούν τα άλλα αδικήματα- ή, εν πάση περιπτώσει, να λάβουν πλημμεληματική μορφή.

Κεφάλαιο 13 **Τελικές και μεταβατικές διατάξεις**

Άρθρο 178 **Περιορισμός ευθύνης**

Η διάταξη του άρθρου 178 για περιορισμό της ευθύνης του νέου κτήτορα από το άρθρο 479 Α.Κ., όταν η μεταβίβαση περιουσίας γίνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα, είναι ορθή.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.
Χρήστος Πολυζωγόπουλος

Στην Ολομέλεια της 21ης Ιουνίου 2007 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πολυζωγόπουλος Χρήστος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α' ΟΜΑΔΑ

Κυριαζής Χάρης
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.

Τορτοπίδης Αντώνης
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.

Αντζινάς Νικόλαος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ντουντούμης Γεώργιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Χαντζαρίδης Κωνσταντίνος
Γενικός Γραμματέας Ε.Σ.Ε.Ε.

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Χασιώτης Νικόλαος
Εκπρόσωπος Ένωσης
Ελλήνων Εφοπλιστών

Β' ΟΜΑΔΑ

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γιουρτζίδης Λάζαρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Τούση Αθανάσιου
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γκουτζαμάνης Κωνσταντίνος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κολεβέντης Φώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πουπάκη Κώστα
Γ.Σ.Ε.Ε.

Αρβανιτοζήσης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Κουτσιμπογιώργου Γεώργιου
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολίτη Δημήτρη
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λάτσος Λεωνίδα
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ταυρή Φίλιππου
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιονάκης Μανούσος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μπρατσιακάκος Χρήστος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πεπόνη Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πούπκος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Παναγόπουλου Ιωάννη
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Γαϊτανίδης Δημήτρης
Εκπρόσωπος ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Κουκουλάκης Ζαχαρίας
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Σωτηρακόπουλος Βασίλειος
Μέλος Δ.Σ. Π.Ι.Σ.

Οικονομίδης Δημήτριος
Εκπρόσωπος Ο.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Γιαννόπουλου Παρασκευά
Προέδρου Ο.Ε.Ε.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Γαζή Γιώτα
Μέλος Δ.Σ. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Γιαννακόπουλος Βασίλειος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Μπούρας Γεώργιος
Εκπρόσωπος Δικηγορικού
Συλλόγου Αθηνών

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Παπανίκος Γρηγόριος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: 210 9249510-2, Fax: 210 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu